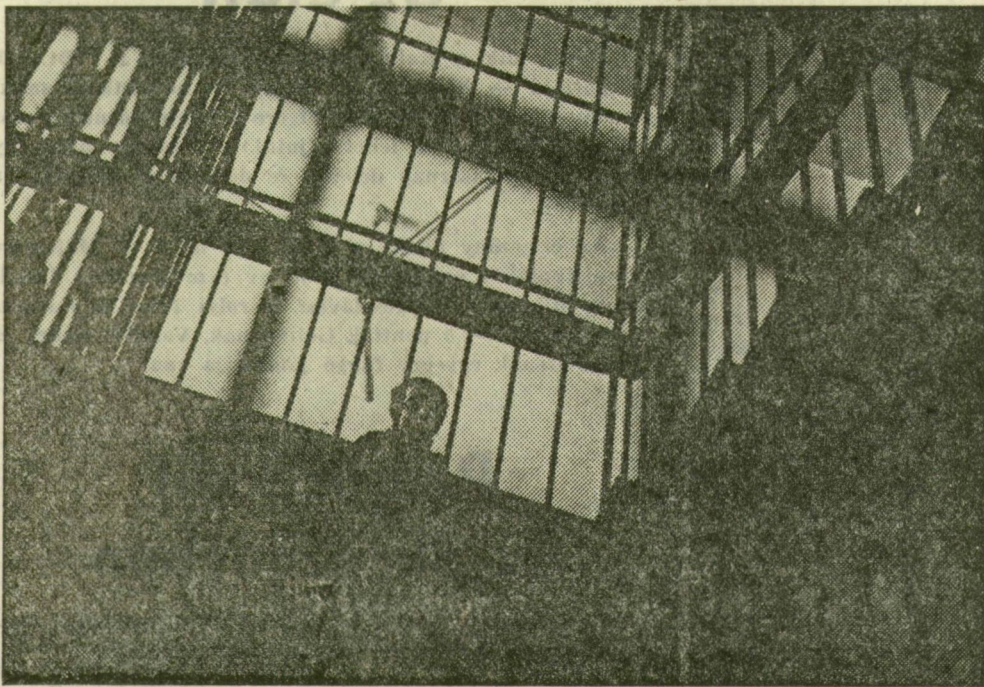

Amnesztia

A szegedi Csillagból két nap alatt 280 fogvatartottat engedtek ki. Az első napon 217 elítélt (és 8 szabálysértő), 19-én pedig 63 feltételesen szabadon bocsátott hagyta el az ország egyik legjobban őrzött börtönét. (Életfogytiglanra ítéltet — jelenleg 175-öt — is csak itt tartanak fogva.)

Az őrnagy

Hogyan zajlott le a szabadítás? Erről kérdezem Sípós János őrnagyot, a börtön biztonságáért felelős parancsnokhelyettest, aki tíz éve dolgozik a Csillagban.

— *Őrnagy úr, hány embert érintett itt az amnesztia?*

— Eddig a börtönben 1420 elítélt volt. Közülük a közkegyelmi törvény 1245 főre vonatkozik, a többiek életfogytiglani büntetésüket töltik. A gyógyíthatatlan betegek, az egy évnél kevesebb büntetéssel rendelkezők automatikusan szabadulnak, csakúgy, mint az 1–3 évre ítélték közül azok, akik valamilyen gondatlanságból elkövetett bűncselekmény miatt voltak itt, vagy már elmúltak 60 évesek. Náluk nem voltak kizáró tényezők.

— *Mint például?*

— Kizáró ok például, ha valakit kémkedés, emberölés, erőszakos nemi közösülés, vagy természet elleni erőszakos fajtalanzkodás miatt ítélték el. Am a törvény által biztosított kedvezményt ők is megkapták, tehát ha már letöltötték a büntetésük 1/8 részével csökkentett időtartamot, őket is szabadon kellett bocsátanunk. Ugyanezt az eljárást alkalmaztuk a három évnél hosszabb időre ítélték esetében is: három kivétellel — ahol az említett kizáró okok nem szerepeltek, és ahol így az eredeti büntetés negyedével tudtuk csökkenteni a letöltendő időt — mindenkinek a büntetés nyolcadát töröltük el.

— *Tehát minden fogvatartott egyforma elbírálás alá esett?*

— Igen, illetve nem, mert beszélnünk kell még a feltételes szabadulás lehetőségéről. Amiről eddig szó volt, mind a feltétlen szabadítás esetei voltak. Előfordul azonban, hogy bírói határozatban szerepel a feltételes szabadulásra vonatkozó kedvezmény. Ez azt jelenti, hogy

amennyiben az elítéltnak az ítélet-végrehajtás alatt megfelelő a magatartása, büntetésének egy része elengedhető. Az amnesztiatörvény értelmében ezeknek az embereknek a büntetése még tovább csökkent, így kerülhetett sor jelen esetben 73 ilyen tárgyalásra. A nevelők, illetve a börtönparancsnokság véleményezése alapján csupán 11 elítéltnél nem javasoltuk a feltételes szabadlára helyezést. Utólag kiderült, hogy a tizenegyből a bíró még egy embert szabadlára helyezett, így 63-an szabadultak.

— *Milyen változásokat okozott a Csillag életében a közkegyelmi törvény? Gondolok itt arra, hogy az elítéltek száma csökkent, míg a börtönőrök száma változatlan maradt...*

— Eddig magasan az európai és az országos átlag fölött volt az egy testületi tagra eső elítéltek száma. Az 1:9 arány most lecsökkent 1:7-re, az ideális azonban az 1:3 lenne. Feltétlenül igaz viszont, hogy az egy zárkára eső elítéltlétszám csökkent. Más szempontból nézve viszont már nem érintett bennünket ilyen „kellemesen” az amnesztia. Intézményünknek szerződése van különböző üzemekkel, így pl. a Cipőipari Szövetkezettel, a Defag Budapesti úti üzemével, vagy az Öntödei Vállalattal. A létszámcsökkenés ezeket az úgynevezett átmeneti intézetekben dolgozó fogvatartottakat érintette.

— *S hogyan fogják megoldani ezeket a gondokat?*

— Azt hiszem, nem lesznek ilyen problémáink. Nem örülök ennek, mégis úgy vélem, hogy azok közül, akik most szabadulnak, sokan hamarosan visszakerülnek. Mire gondolok? Köztudott, hogy gazdaságilag milyen nehéz helyzetben van ma az ország. Gondoljon bele, hol fognak munkát találni ezek az emberek, mikor a polgári lakosságot is munkanélküliség fenyegeti? Hol fognak ezek az emberek lakni? Hiszen többüknek én írtam alá a ruhasegélyről és a maximum 500 forint összegű segélyről szóló papírt. A hosszú időt itt töltött elítélteknek gyakorlatilag minden kapcsolatuk megszakadt a családjukkal, nincs hová visszamenniük, nincs fedél a fejük felett. Egyszóval úgy vélem, nem volt kellőképpen előkészítve a szabadulóknak a társadalomba való befogadása. A sietségre jellemző, hogy még meg sem jelent a közlönyben, de mi már végre is hajtottuk, teljesítve a törvény előírásait.

Két szabaduló

Két ember áll előttem: az idősebb és a fiatalabb. Ők ketten vállalkoztak egy rövid beszélgetésre. Nehéz bármit is mondani, ezért nem is tartjuk soká fenn őket.

A fiatalabb. Az ország egy távoli megyéjéből került a Csillagba, 17 évre ítélték emberölésért.

— *Hány évet töltött a börtönben?* — kérdelem.

— Tizenkét évet. Nagyon váratlanul ért az amnesztia. Ha ez nem lett volna, csak 1995-ben szabadulok. Már több mint egy éve kint dolgoztam az átmenetiben: nem is lehet még azt sem összehasonlítani a börtönnel, hát még a szabadulást...

— *Van kihez visszamennie?*

— Nincs családom, a szüleimnél fogok lakni.

— *Mivel foglalkozott, mielőtt idekerült?*

— Egy kisiparosnál voltam tetőfedő. Megpróbálok újra a szakmában elhelyezkedni, de ha nem sikerül, akkor elmegyek bányába dolgozni, olyan helyre, ahol sok a pénz. A 12 év alatt összesen 15 ezer forintot kerestem. Ennyit kaptam kézhez. Zaklatott vagyok, mert tudom, hogy nemsokára kimehetek, de most még itt kell lennem. Hihetetlen ez az egész, pedig már civilben ülök itt...

Az idősebb. Felesége eleni gyilkossági kísérlet miatt ítélték el, az egyik északkeleti megyébe fog költözni, úgy tervezi.

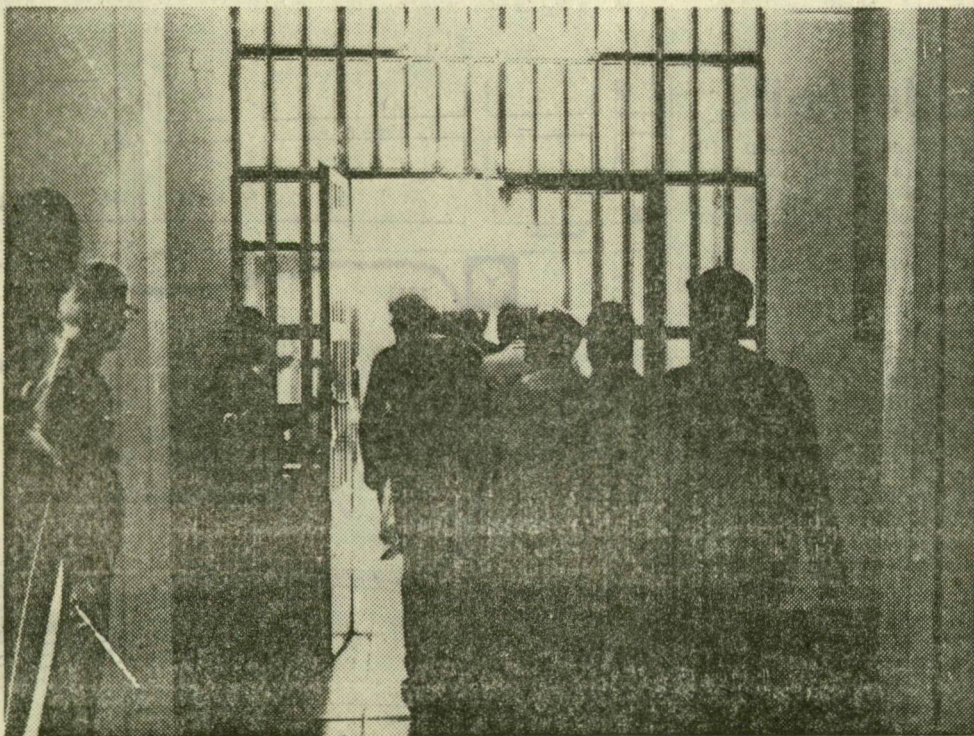
— Tizenkét évet kaptam, és ebből kilencet töltöttem le. Előtte ellenőr voltam egy vállalatnál, egyetlen óra hiányom sem volt. Most, hogy feltételesen szabadulok, majd keresek magamnak valami munkát.

— *Tartotta a kapcsolatot a családjával?*

— A gyerekeimmel leveleztem, a fiam már várja, hogy kiengedjenek. A nővéremhez megyek majd, nem is tudom, mi lenne velem az ő jószívűsége nélkül. Nem tudtam itt sok pénzt összegyűjteni, pedig 20 hónapot dolgoztam az átmenetiben. De a fizetésemet végig letiltották a feleségem javára. Így aztán egy szál ruhában, meg egy öltönnel és 6 ezer forinttal szabadulok.

A folyosón fejeztük be a beszélgetést, ahol közben felsorakoztak a szabadulásra váró elítéltek. Az idősebb int: nyugodtan fényképezzük őt. Aztán behúzza maga után a nehéz vasajtót.

Pozsik László

Lovassy Zoltán fotói

Antik-vár-kép

Beborít a könyv

Nem becsülném túl sokra azt a kérdést, hogy mi a helye a könyvnek a mindennapokban, már csak azért se, mert könnyen elúthető a válasz: a polc a helye. A könyv, mint ilyen — egy lejárt szavatosságú operatív kifejezéssel — nem kérdés, illetve nem is válasz, hanem fogyasztási cikk, melynek ilyen-olyan fogyasztási aránya a szellemi minőség mutatója. Bár van jó krimi és jó pornó, és van rossz szépirodalom. A ponyvákkal kibővült könyvpiac feletti keserű hiábavaló s túl direkt, álhumanista, didaktikus és hazug. Ne traktáljuk egymást, e traktátus hiába- és helyénvaló. Azt olvas mindenki, amit akar, mindenki olyan, amilyen: okos, buta, avagy semleges, van aki klasszikusokba dugja orrát, s van, aki krimikkel ijesztgeti magát. Azonban mégis bosszantó a helyzet, mert ki a „stílus” otthon van, az a másikban kivert kutya. A krimisek kígyót, békát és betondarabokat dobálnak a

mellett sokszor bizományba is vesznek könyvet. E két felvásárlási mód között elsősorban a könyvek minősége a választóvív. Ezen a könyvben foglalt írás kelendőségét, illetve a technikai kivitelezését kell érteni. *Manapság a könyveket egyszeri használatra gyártják* — ebben a vásárlók véleménye is megegyezik a szakemberével. Ha átlapozunk egy könyvet, minimum öt lap kiszakad belőle, rongyolódik: aztán meg legyen gusztusa kézbe venni az embernek. Különös párhuzam: a könyv is, mint a gyufaszál, egyszer használható?

Tisztán kivethető

Egy vevő keresgél, kutat, még nem tudja, hogy pontosan mit keres, csak valami jó legyen. Ez sem, ez sem, ez sem... — mondja magában. Hirtelen megáll egy könyvre szegezve tekintetét, a keze lassan emelkedik, el ne tévesse a „kiszúrást”.

Nagy László felvételei

„magas” (csúcs) irodalomra, meg viszont. Szóval borzasztó: nincs átjárás, egészségségs kapcsolata a két tábor között.

Ezen helyzet megvilágítására Szukits László könyvantikvártulajdonoshoz fordultunk: *Miért hozzák antikváriumba a könyveket?*

— Az elsődleges motívum az anyagi kényszer. Én főként szépirodalmat veszek és adok, az igényes olvasókört keresem, de a krimi sem marad ki. A krimi az emberek egyszer (maximum kétszer) elolvassák, aztán behozzák ide. A szépirodalmi művekhez inkább ragaszkodnak, azoktól nehezebben válnak meg. Így ezeket főként vidéki utazásokkal lehet beszerezni, hagyatékok felvásárlásával. A könyvárak emelkedésével egyértelműen csökkent a vevők száma.

Mint a gyufaszál

A Kárász utcai antikvárium tavaly ősz óta kft. formában működik. A készpénzes felvásárlás

Két ujjával megragadja a borítót, húzza kifelé a könyvet. Könnyűnek érzi, kezébe helyezi. És akkor látja: csak a borítót vette ki, a könyv lapjai egybekötve a polcon maradtak.

A kirántott talaj

Az már nem igaz, hogy nincsen pénz a könyvkiadásra. Van: Csak a szépirodalom alól — remek üzleti érzékkel — kirántották a talajt. A pornó s gyilkos irodalma túlteng, mert...

Mert a támogatást nem a nagyon szép irodalmat kiadók kapják. Hogy lenne már az támogatva, mely irodalom nem az aranycsinálást szorgalmazza? Oda folyik a támogatás, ahol egyébként is nagy (széles körű) közönségsikerre számító könyveket nyomnak: ponyvát. A világ soha nem működött logikusan, így ez el sem várható, ám a butaság és ez a nyilvános bojkott, ha nem is vért, de felülvizsgálatot kíván, mielőtt mindent beborít a könyv.

Podmaniczky Szilárd

Mobilitás

(Kép az ötvenes évekből)

Lövészetre vonul ki a tüzezred. Minden katonásan, pontosan, gördülékenyen megy, az ágyúk már beásva, megkezdődhet az éleslövészet.

Irányjelzés, célzás, koordináták megadása, aztán: tűz! Fél kilométerre a céltól, fölporzik a föld. Újabb kísérletek, hasonló negatív eredménnyel. A lögyakorlatot vezető ezredes megelégedi a sikertelenségek halmazát. Fenséges személye összes potenciáját bevetve célra tart, s a lánczó mutatja, hogy ő is tévedett.

Mást is mutat azonban a lánczó! Egy közeli dombtetőt, ahol egy kanász disznait vigyázza. S úgy tűnik az optikában, térdeit csapkodva mulat a tüzezrek meddő erőlködésén.

Az ezredes arcán komor vonások, szája sarkában a mosoly meredt vigyorra válik. Dzsipjét küldi a dombtetőre. Hozzák a kanászt.

— Rajunk röhög maga? — kérdi vérfagyhaló pillantások közepette az ezredes.

— Persze! — hallik a szemtelen válasz.

— Csinálja jobban, ha tudja!

Így is lesz. Céltartás, töltés, tűz! A céltárgy miszlikbe szakad.

Az ezredes enyhülten karol a kanászbá.

— Hogy csinálta, áruja el!

— Nem lehet. Kanásztitok.

A fókaton a néhány lépéssel odébb, hallótávolságon kívülre vonszolja beszélgetőpartnerét. Hangját visszaveszi, közelebb hajol.

— Ha kanásztitok, akkor nekem elmondhatja. Nemrég én is kanász voltam.

— Tényleg, kanász volt?

— Az, az, biztosan!

— Na látja! Én meg tűzér ezredes.